

УДК 336.74

Конончук Володимир,*студент Національного університету "Острозька академія"**Науковий керівник:**к.е.н., доц. Дем'янчук О.І.*

АНАЛІЗ СТАНУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В 2010-2012 РР.

Курсова політика в Україні, загальний зміст якої полягає у визначенні порядку встановлення й особливостей регулювання динаміки обмінного курсу національної грошової одиниці, протягом 2012 року сприяла стабільності гривні. Різких коливань її курсу на валютному ринку не спостерігалось. В цілому номінальний обмінний курс гривні мав тенденцію до зміцнення. Тому актуальним є дослідження стану валютного ринку України у зв'язку з стабілізацією національної одиниці.

Мета дослідження полягає у визначенні тенденцій, що панували на валютному ринку України та їх аналізі.

Аналізуючи тенденції валютного ринку України у 2012 році, можемо зробити висновок, що динаміка національної одиниці була передбачуваною та залишалася стабільною, але все ж час від часу на валютному ринку відбувалися спекулятивні атаки на гривню, результатом яких була її девальвація. Зокрема, у вересні та листопаді гривня знецінилася майже на 3.7%.

При цьому характерним для 2012 року було те, що девальвація гривні розпочиналася на ринку готівкових продажів і потім уже поширювалася на міжбанківський валютний ринок. [1]

Оскільки власники валюти в період ажіотажного попиту не бажали її конвертувати, пропозиція валюти на ринку суттєво звужувалася і для стабілізації курсової динаміки гривні Національний банк України був змушений проводити інтервенції. У 2012 році НБУ довелося збільшити витратити валюти для інтервенцій, тому сальдо валютних інтервенцій значно зросло – до мінус 7 499.8 млн. доларів США порівняно з 2010–2011 рр. [3].

Оскільки інтервенції здійснюються за рахунок валютних резервів, то протягом 2012 року їх обсяг суттєво знизився. Аналізуючи цю тенденцію, експерти неодноразово наголошували на тому, що

гривню необхідно девальвувати. При цьому без будь-якого обґрунтування та розрахунків пропонувалося девальвувати гривню до рівня 8.25–8.3 грн. за долар США. Але більшість експертів не беруть до уваги той факт, що розгортання фінансової кризи призвело до скорочення попиту на світовому ринку[4].

Падіння темпів зростання товарної структури вітчизняного експорту суттєво вплинуло на обсяги надходження іноземної валюти на внутрішній ринок. Так, за даними Державної митної служби, металургійні підприємства України за 10 місяців 2012 року скоротили надходження від експорту чорних металів у грошовому вираженні на 14.7% порівняно з аналогічним періодом 2011 року – до 1 399.946 млн. доларів США [3]. Отже, девальвація гривні навряд чи сприяла б поліпшенню торговельного балансу України в умовах подальшого скорочення світового сукупного попиту.

У цьому контексті зазначимо, що впродовж 2012 року тривало зростання від'ємного сальдо торговельного балансу. За дев'ять місяців 2012 року від'ємне сальдо рахунку поточних операцій збільшилося майже вдвічі – до 10 005 млн. доларів США (із 5 659 млн. доларів США за аналогічний період 2011 року) [5].

Як свідчать дослідження, від'ємне сальдо торговельного балансу порушує рівновагу між попитом і пропозицією іноземної валюти на валютному ринку країни з “внутрішньою валютою”.

Високий попит на іноземну валюту всередині країни був зумовлений кількома чинниками. Одним із них є низький рівень монетизації вітчизняної економіки. За 11 місяців 2012 року відношення М2 до ВВП становило 47.1%, що на 2.5% менше, ніж у 2010 році. Дефіцит грошових коштів, у тому числі й готівкових, тісно пов'язаний із доларизацією. За 11 місяців 2012 року рівень фінансової доларизації зріс до 32% порівняно з 31% у 2011 р. Як свідчить практика, це суттєво обмежує можливості для інвестицій і виводить значну частину національного господарства зі сфери впливу і регулювання національної грошово-кредитної і податкової політики [1].

Справді, проведення жорсткої монетарної політики, спрямованої на обмеження обсягу грошової маси в обігу, привело до значного зменшення рівня інфляції впродовж 2011–2012 рр. Але зафіксована дефляція на рівні 0.2% навряд чи пішла на користь вітчизняній економіці. Адже зростання ВВП у 2012 році очікувалося на рівні 1%, а планувалося у держбюджеті 3.9%[2].

Водночас необхідно зазначити, що у 2012 році обсяги операцій на ринку готівкових продажів валюти скоротилися порівняно з по-

передніми 2010–2011 рр. За 2012 рік темпи зростання обсягів купівлі іноземної валюти в банках суттєво зменшилися і порівняно з 2011 роком становили 71.3%. Також знизилися й темпи зростання продажу іноземної валюти банкам – із 110.0% у 2011 році до 76.4% у 2012-му. На нашу думку, зниження темпів зростання обсягів операцій з іноземною валютою на готівковому ринку є наслідком запровадження ідентифікації осіб (пред'явлення паспорта) при здійсненні валютних операцій. Вважаємо, що частина цих операцій здійснювалася поза легальним ринком [1].

Незважаючи на те, що темпи зростання обсягів купівлі іноземної валюти в банках на готівковому ринку знизилися, обсяги депозитів фізичних і юридичних осіб в іноземній валюті у 2012 році зростали. При цьому якщо порівняти темпи приросту депозитів у національній та іноземних валютах, то вони були значно вищими на користь останніх. Так наше дослідження засвідчує, що темпи приросту депозитів у національній валюті за 11 місяців 2012 року становили 6.3%, а в іноземних – 13.2%, тобто вдвічі вищі [5].

Як бачимо, валютний ринок України характеризується досить непростим становищем, що на нашу думку, пов'язано з розгортанням фінансової кризи в 2011 р, яка мала негативний вплив на стан платіжного балансу України. Але варто зазначити, що валютна політика України мала певний позитивний ефект, що дало змогу призупинити знецінення гривні та утримати її на стабільному рівні. Та все Україні варто проводити більш гнучкішу політику, оскільки світовий ринок досить динамічний і тенденції в ньому різко міняються.

Література:

1. Береславська О.І. Дисбаланси валютного ринку України / О.І.Береславська // Вісник НБУ. – Березень, 2013.
2. Експерти погіршили прогноз зростання ВВП України більш ніж у два рази / Дзеркало тижня. Україна. – 2012. – 26 листопада. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.dt.ua/ECONOMICS/eksperti_pogirshili_prognoz_zrostannya_vvp_ukrayini_bilsh_nizh_u_dva_razi-112746.html.
3. Зовнішня торгівля України за товарними групами з усіма країнами. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua/dmsu/control/cstat/f2/showstat>.
4. Курс гривни – експерти прогнозували в листопаді. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://banker.ua/bank_news/finance/2012/11/29/1180458168/.
5. Офіційний сайт Вісника НБУ – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=127414>.